Oikeusministeriön vuoden 2022 talousarvioesitys (TAE 2022)

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan
kunta- ja terveysjaosto
7.10.2021

VM:n ennuste 9/2021

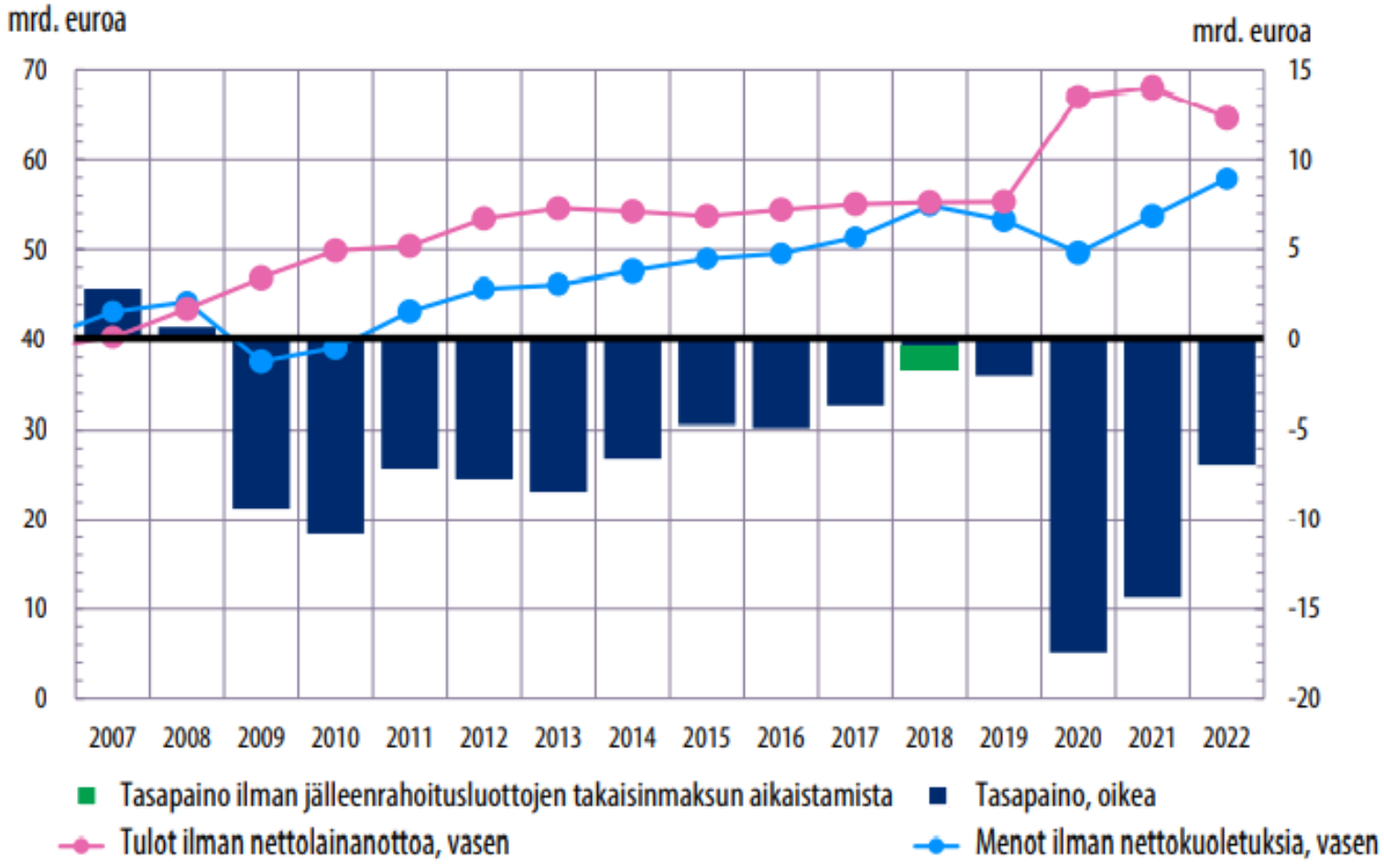
- Talouden isossa kuvassa valtion velkaantuminen jatkuu, pidemmällä aikavälillä julkinen talous jää koronaepidemian hellitettyäkin alijäämäiseksi.
  - Valtionhallinto on julkisen talouden sektoreista alijäämäisin
  - Julkisen talouden velka suhteessa bruttokansantuotteeseen kasvoi vuoden 2020 aikana 10 prosenttiyksiköllä lähes 70 prosenttiin.
- Suomen talous toipuu koronan aiheuttamasta vaikeuksista loppuvuoden 2021 ja alkuvuoden 2022 aikana, mutta talouden kasvu jää ennusteen mukaan väliaikaiseksi samoin kuin julkisen talouden hetkellinen alijäämäisyys 2021-2022.
- Julkisen talouden velkaantumisen taittaminen niin, että julkinen taloudenpito lepäisi vakaalla ja kestävällä perustalla pitkällä aikavälillä, vaatisi yhteiskunnan voimavarojen laajempaa ja tehokkaampaa käyttöä: enemmän työllisiä, talouden ripeämpää kasvua ja kustannustehokkaampaa julkista hallintoa.

Talouden lähtökohdat

”Julkisen talouden velkaantumisen taittaminen niin, että julkinen taloudenpito lepäisi vakaalla ja kestävällä perustalla pitkällä aikavälillä, vaatisi yhteiskunnan voimavarojen laajempaa ja tehokkaampaa käyttöä: **enemmän työllisiä, talouden ripeämpää kasvua ja kustannustehokkaampaa julkista hallintoa**. ”

- Kustannustehokkaampi julkinen hallinto vaatii tekoja myös oikeudenhoidossa
- Oikeudenhoidon riittävät voimavarat eivät ole pelkästään rahoitusta, vaan oikeudenhoidon kokonaisuus on myös toimintatapojen ja rakenteiden uudistamista, palvelun laadusta huolehtimista ja digitalisaation hyödyntämistä.
- Tiettyyn määrärahatasoon tai htv-määriin ankkuroituminen ei välttämättä edistä oikeudenhoidon alan kehitystä muuttavassa toimintaympäristössä ja alijäämäisen valtiontalouden tilanteessa.
- Tuottavuuden kasvu koko oikeudenhoidon arvoketjussa vaatii myös ymmärrystä digitalisaation asemasta arvon lisääjänä ja muista tuottavuutta lisäävistä toimenpiteistä.

Valtion budjettitalouden tulot, menot ja tasapaino vuosina 2007–2022, mrd. euroa

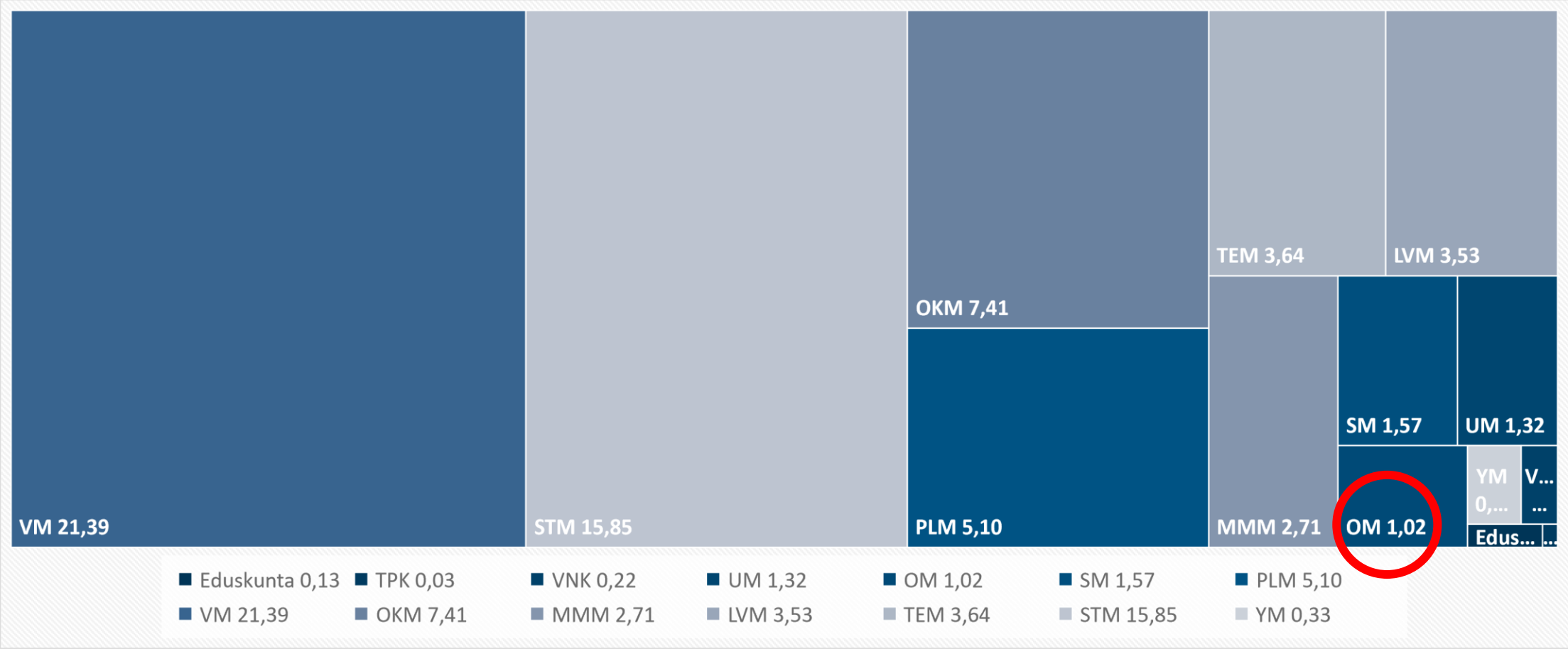


TAE 2022

Menot 64,8 mrd. euroa
Tulot 57,9 mrd. euroa

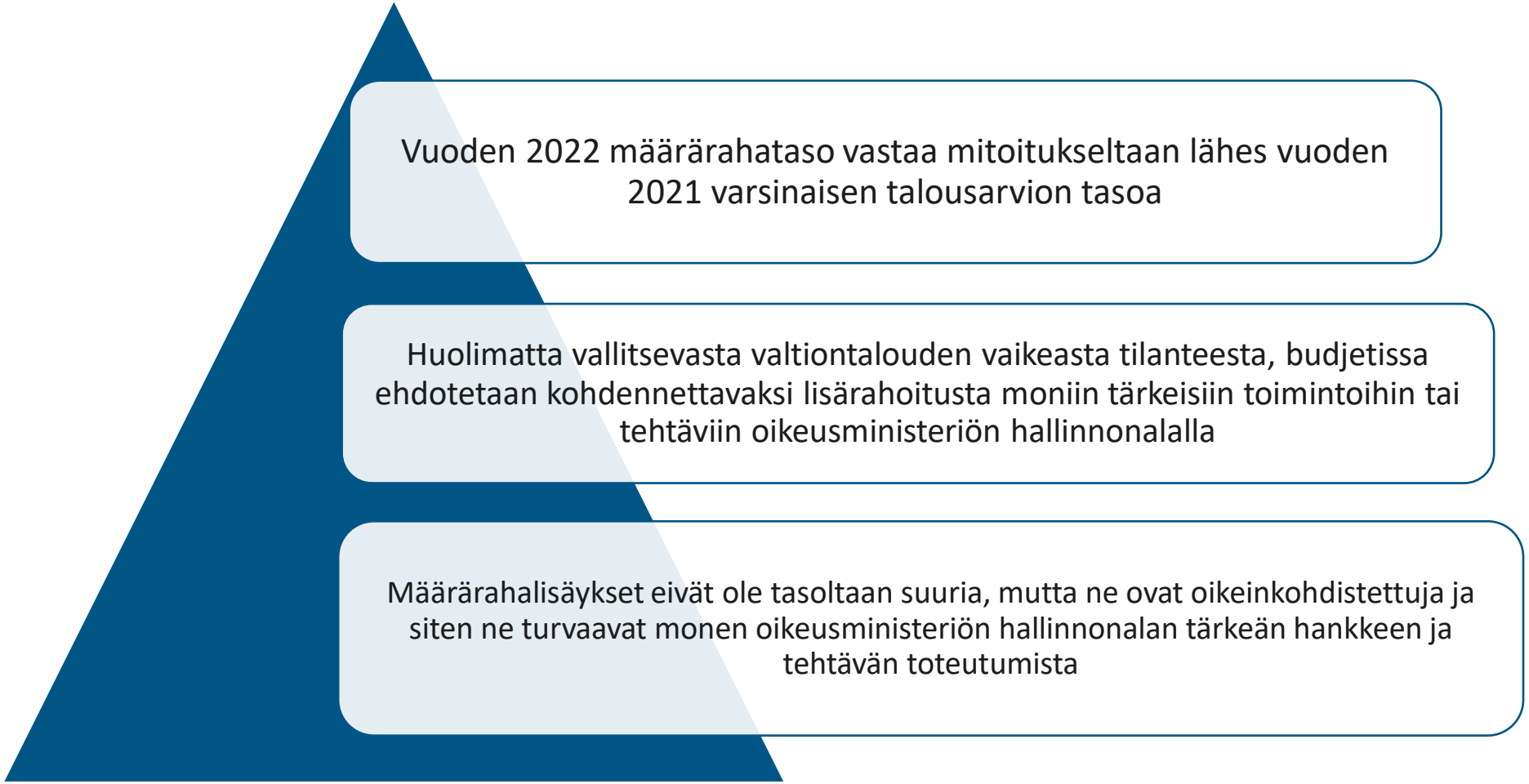
- Alijäämä 6,9 mrd. euroa (velanotto)

TAE2022 64 mrd. euroa – pääluokat



TAE 2022
oikeusministeriön hallinnonala

Oikeusministeriön 1 mrd. euron budjetti



Budjettirahoitus turvaa oikeudenhoitoa

- Oikeusjärjestelmän vakaa ja luotettava toiminta on yhteiskunnan, markkinoiden ja kansantalouden suotuisan kehityksen perusedellytys.
- On tärkeää, että kansalaiset ja yritykset pystyvät luottamaan sekä lainsäädäntö- että oikeusprosesseihin Suomessa. Luotettavan järjestelmän ylläpitäminen vaatii riittäviä resursseja.

>> Vuoden budjettiesitys turvaa osaltaan tätä järjestelmää

- Oikeudenhoidon riittävät voimavarat eivät ole pelkästään lisärahoitusta, vaan oikeudenhoidon kokonaisuus on myös toimintatapojen ja rakenteiden uudistamista, palvelun laadusta huolehtimista ja digitalisaation hyödyntämistä.

TAE 2022: pääluokka 25

Luku	Varsinainen TA 2021 (1000 €)	TAE 2022 (1000 €)	Muutos (1000 €)	Muutos %
Ministeriö ja hallinto	141 613	145 060	3 447	2
Tuomioistuimet ja oikeusapu	464 803	459 625	-5 178	-1
Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta	109 001	107 226	-1 775	-2
Syyttäjät	55 729	54 680	-1 049	-2
Rangaistusten täytäntöönpano	238 639	238 351	-288	0
Vaalimenot	11 859	16 814	4 955	42
Yhteensä	1 021 644	1 021 756	112	0

Talousosaamisen toiminto

- Ylivelkaantuminen on kasvava yhteiskunnallinen ongelma ja moni velkaantunut kamppailee vaikean tilanteensa kanssa. Ongelmiin on kyettävä puuttumaan myös ennakollisesti. Ennalta ehkäisevällä talousneuvonnalla pyritään ehkäisemään ylivelkaantumista ja vähentämään siihen liittyviä ongelmia.
- Talousosaamisen toiminto talous- ja velkaneuvonnan yhteyteen
- Toiminnon perustamiseen 1 milj. euroa.

Tuomioistuimet

- Määrärahataso on 301 milj. eroa, mikä vastaa pitkälti tasoltaan vuoden 2021 varsinaisen talousarvion tasoa.
- Määrärahalisäyksiä:
  - 3,74 miljoonan määrärahaa kohdennettavaksi näytön keskittämiseen käräjäoikeuksiin ja todistelun taltioimiseen hovioikeuskäsittelyä varten vaadittavien videotallennusjärjestelmän suunnittelu- ja rakentamismenoihin (hallitusohjelmahanke)
  - 1 milj. euron lisärahoitusta tuomioistuinten käsittelyaikojen lyhentämiseen
  - Laiton uhkaus virallisen syytteen alaiseksi rikoksesi – lainsäädännöstä johtuvien kulujen kattamiseen 385 000 euroa (hallitusohjelmahanke)
  - 1,6 milj. euroa videoneuvottelulaitteiden määrän lisääminen
  - Vuokramenoihin liittyviä lisäyksiä

Tuomioistuimet

Momentti	Varsinainen TA 2021 (1000 €)	TAE 2022 (1000 €)	Muutos (1000 €)	Muutos %
Korkeimman oikeuden toimintamenot	8 969	8 961	-8	0
Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot	13 624	13 052	-572	-4
Muiden tuomioistuinten toimintamenot	284 278	278 777	-5 501	-2
Yhteensä	306 871	300 790	-6 081	-2

Momentti	Varsinainen TA 2021 (1000 €)	TAE 2022 (1000 €)	Muutos (1000 €)	Muutos %
Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset	75 985	75 935	-50	0

Syyttäjät

- Määrärahalisäyksiä:
  - Laiton uhkaus virallisen syytteen alaiseksi rikoksesi – lainsäädännöstä johtuvien kulujen kattamiseen 292 000 euroa (hallitusohjelmahanke)

Momentti	Varsinainen TA 2021 (1000 €)	TAE 2022 (1000 €)	Muutos (1000 €)	Muutos %
Syyttäjälaitoksen toimintamenot	55 729	54 680	-1 049	-2

Rikosseuraamuslaitos

- Määrärahatasoksi esitetään 234 milj. euroa, mikä vastaa myös vuoden 2021 varsinaista talousarvion tasoa. Lisäksi avolaitostyöt 4,7 milj. euroa.
- Rikosseuraamuslaitokselle esitetään 2 milj. euron lisärahoitusta, jonka avulla vähennetään vanginvartijoiden yksintyöskentelyä sekä panostetaan siihen, että naisvankien erityistarpeet voidaan huomioida nykyistä paremmin.
- Vankilaturvallisuus on huolenaihe, koska yksintyöskentely on lisääntynyt henkilöresurssien niukkuudesta johtuen ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen kiinnittyneiden vankien määrä on lisääntynyt vankiloissa viime vuosina.

Momentti	Varsinainen TA 2021 (1000 €)	TAE 2022 (1000 €)	Muutos (1000 €)	Muutos %
Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot	233 939	233 651	-288	0
Avolaitostyöt	4 700	4 700	-	0

Muut nostot budjetista

- Aluevaalit toimitetaan sunnuntaina 23.1.2022, ja niiden kokonaiskulut ovat 11,9 miljoonaa euroa. Vuodelle 2021 aluevaalien valmisteluun on jo varattu 4,1 miljoonaa, joten määrärahoihin esitetään vuodelle 2022 lisäystä 7,8 miljoonaa.

- Tietosuojavaltuutettu
  - EU:n tietosuoja-asetus (GDPR) on tuonut tietosuojavaltuutetun toimistolle ennakoitua enemmän ilmoituksia tietoturvaloukkauksista. Niiden käsittelyyn ja tietosuojasertifiointien edistämiseen esitetään yhteensä 130 000 euron lisäystä.
  - Muutokset EU:n matkustamisen tietojärjestelmiin ja järjestelmien yhteentoimivuuteen liittyvä työ aiheuttavat lisätyötä tietosuojavaltuutetulle (tarkistustöistä, neuvontaa ja avustamisesta sekä raportointia). EU-tietojärjestelmähankkeisiin liittyvien tehtävien suorittamiseen 166 000 euron lisämääräraha.

Ministeriö ja hallinto

Momentti	Varsinainen TA 2021 (1000 €)	TAE 2022 (1000 €)	Muutos (1000 €)	Muutos %
Oikeusministeriön toimintamenot	24 677	24 198	-479	-2
Oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot	10 770	11 899	1 129	10
Oikeusrekisterikeskuksen toimintamenot	8 535	8 210	-325	-4
Erityismenot	12 013	12 013	-	0
Oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha	2 620	6 637	4 017	153
Oikeusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot	49 810	49 810	-	0
Avustukset	14 188	13 293	-895	-6
Eräät valtion maksamat korvaukset	19 000	19 000	-	0

Oikeusapu- ja edunvalvonta & Ulosotto

Momentti	Varsinainen TA 2021 (1000 €)	TAE 2022 (1000 €)	Muutos (1000 €)	Muutos %
Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot	81 947	82 900	953	1

Momentti	Varsinainen TA 2021 (1000 €)	TAE 2022 (1000 €)	Muutos (1000 €)	Muutos %
Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot	108 741	106 966	-1775	-2

Koronapandemian vaikutukset

- Koronavirustilanne on vaikuttanut monin tavoin oikeusministeriön hallinnonalalla.
- Koronalisäyksiä on tehty vuosina vuonna 2020 5,8 milj. euroa ja vuonna 2021 30,9 milj. euroa. Paineita lisärahoitukselle tuleville vuosille seurataan tiiviisti ja huomioidaan talousarvioprosesseissa.
- Oikeusministeriön hallinnonalalla koronavaikutukset näkyvät viiveellä ja koronasta aiheutuvat kustannukset ovat mitoitukseltaan suuria suhteutettuna noin 1 mrd. kokoiseen pääluokan kokoon ja niiden kattaminen lisärahoituksella on välttämätöntä.
- Oikeusministeriö pitää ilmeisenä, että koronavaikutukset näkyvät aiheutuneiden käsittelyjonojen purkamisena vielä vuosina 2022 ja 2023, joten on perusteltua odottaa, että näille vuosille saadaan ruuhkien purun mahdollistava lisärahoitus.

Niina Puolusmäki

Ohjausyksikön päällikkö, johtava asiantuntija

Oikeusministeriö | Hallinto- ja ohjausosasto

02951 50119 | etunimi.sukunimi@gov.fi

Snellmaninkatu 1 A | Helsinki

PL 23 | 00023 Valtioneuvosto

vn.fi

OIKEUSMINISTERIÖ

www.oikeusministerio.fi

Facebook: facebook.com/oikeusministerio
Twitter: twitter.com/oikeusmin @oikeusmin

Käyntiosoite: Eteläesplanadi 10, Helsinki
Postiosoite: PL 25, 00023 Valtioneuvosto

Vaihde: 029 516 001